

**PaRDeS:
Hebreeuwse exegese
De rust die komt (Heb.4:1)**

PaRDeS: Hebreeuwse exegese

De rust die komt (Heb.4:1)

Zo op de valreep voor de zomer nog een FB-post om mee te nemen op vakantie, eentje die wellicht als een kanonschot bij je binnenkomt en niks heel laat van je stellingen: Het is eigenlijk helemaal nog niet zo'n gek idee om de sabbat te vieren, Gods rustritme aan te houden.

Misschien dat je nu, als je dit zo leest, als een raket van je stoel wordt gelanceerd en vrij abrupt het plafond tegenkomt of dat je er juist op het puntje van je stoel bij gaat zitten, maar het is toch ergens gek dat wij de Tien Geboden als morele ruggengraat nemen maar het 4e gebod, het Sabbatsgebod, vervangen hebben met de zondag? Of is het niet zo gek maar begrijpelijk? Immers, dat is de dag van de Opstanding en met Jezus is een volheid gekomen die er eerder nog niet was (Matt.28:1, Col.2:9-10, Jer.31:31-34, Heb.6:5). Bovendien, het Mozaische Verbond dat niet goed functioneerde is in Christus gestopt (Heb.8:13) en met de verandering van priesterschap, van Levi naar Juda, van tijdelijk naar blijvend, komt ook een verandering van wet (Heb.7:12).

Maar samenkomsten zijn wellicht het criterium niet om de sabbat te vieren, want de eerste gemeente was voortdurend eendrachtig bijeen, niet alleen op de sabbat en kwam vaker bij elkaar gedurende de week (Hand.2:46). Als de samenkomsten het criterium niet zijn, dan is er volop reden om de sabbat te gedenken, alleen al om onze verbondenheid met Israël te vieren. Maar er is voor mij nog een andere reden waarom de sabbat zo krachtig is: het is profetisch. De sabbat spreekt voor een periode op de agenda van God waar alles naartoe gaat, waar het op uitloopt. Misschien was dat wel de reden waarom God de sabbat vierde, op de 7e dag (Gen.2:2-3)?

PaRDes

Ik weet niet of je wel eens hebt gehoord van PaRDeS? De letters van dit acroniem (P, R, D en S) staan voor 4 lagen van tekstinterpretatie in de Joodse benadering van de bijbel. De bijbel is een Joods boek, gepend in de historische, archeologische Israëliëse context en het verhaal van Israël (Rom.3:3, 9:1-3), en daarom is het nodig dat wij het uitleggen zoals zij dat doen. De P staat voor Peshat: de oppervlakte betekenis van de bijbelse tekst, de letterlijke betekenis die voor de hand ligt. Als je Genesis 1:1 leest, "in den beginne schiep God de hemelen en aarde", dan weet je dat het gaat over "het begin van ...". De R staat voor Remez: Remez hint naar de diepere symbolische betekenis van een tekst daaronder. Derash is de betekenis die de lezer ontdekt door studie en onderzoek, tekstvergelijking e.d.. Sod is de geheime betekenis die door inspiratie of speciale openbaring wordt ontdekt. Sod is een esoterische benadering van de tekst, wat wil zeggen dat het de natuurlijke kaders van de werkelijkheid verlaat en aan natuurlijke begrippen en symbolen totaal andere betekenissen geeft, terwijl de andere drie binnen die kaders blijven, exoterisch zijn. Bij Sod is "de aarde was woest en ledig" (תְּהוֹ וָבֹהוּ), "tohu vavohu", ineens de Wereld van Tohu, en dat legt inderdaad meer in de tekst dan Peshat, de oppervlakte betekenis "woest".

Remez

Het gevaar bestaat dat je in de tekst legt wat je er zelf graag in leest, maar er zit soms misschien meer in de tekst dan de oppervlakte laat zien. Remez helpt bij het ontdekken van

de bloemrijke tekst en misschien wel bij het begrijpen van de betekenis van de sabbat. Die 2e laag, Remez, levert wellicht een prachtig inzicht op. Als wij diezelfde tekst van Genesis 1:1 nemen, dan zit daar wellicht inderdaad een diepere betekenis in dan de oppervlakte betekenis. In de Joodse eschatologie worden de 6 dagen waarin God schiep gezien als de periode van 6000 jaar dat de huidige hemel en aarde zullen bestaan. Elke dag staat voor 1000 jaar, een idee dat wel vaker voorkomt. “Bij de Here zijn duizend jaar als een dag” (2 Petr.3:8).

De Hebreeuwse tekst van Genesis 1 begint zo:

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:

“In het begin schiep God de hemelen en de aarde”.

Nu is het zo dat de א in het Hebreeuws “hoofd” betekent, “eerst”, als 1e letter van het alfabet, en het “eleph” dat ervan is afgeleid betekent 1000. Ook is het zo dat de basis van de meeste Hebreeuwse woorden uit drie letters bestaat. Wat nu opvalt is dat de א in de eerste twee woorden van Genesis 1:1 (בְּרֵאשִׁית בָּרָא) als derde letter staat, in de volgende twee woorden (אֱלֹהִים אֶת) als eerste, in het woord daarna (הַשָּׁמַיִם) niet (maar dat woord bestaat uit vier letters, niet drie, dus die laten we buiten beschouwing) en in de woorden daarna (וְאֶת הָאָרֶץ) als tweede.

De Joodse gedachte vanuit Remez is dan een eschatologische: Elke א staat voor een periode van 1000 jaar en de eerste twee keer staat voor de periode van de schepping tot Abraham, een periode van de verborgen God, de tweede serie voor de periode van Abraham tot aan Christus, de periode van de geopenbaarde God (door de verbonden, Israël, de Wet, de Tempel Rom.3:3, 9:1-3) en de derde periode staat voor de periode van 2000 jaar daarna, de periode van de verborgen én geopenbaarde God. Is dat dat Hij Zijn aangezicht lijkt te hebben verborgen voor Israël (2 Cor.3:15, Rom.11:8, Matt.23:37-39, 13:14), maar geopenbaard over hen die Jezus kennen zonder bedekking (Efz.4:20)?

Wat is dan de 7e dag, de 7e 1000 jaar, de dag dat God de sabbat vierde in Genesis 2:2-3? De verwachting is dat die periode het Millennium zal zijn, de ultieme sabbat waar alles op uitloopt, de periode die het Messiaanse Vrederijk wordt genoemd (Opb.20:1-6, Jes.9:5-6, Jes.11, Jes.65), de rust die God nog belooft die wij in zullen gaan (Heb.4:1). Alles draait daar op uit.

Zo is de sabbat profetisch, evenals alle Feesten van God dat zijn. Is dat een reden om er op vrijdagavond mee op te houden, eens rust te nemen van al je werken en vooruit te kijken naar de rust die komt met de terugkeer van Christus en alle heerlijke dingen van de toekomstige eeuw?

Is het plafond nu naar beneden gekomen? Misschien denk je nu: ‘Stef, al die studie is je nu wel erg naar het hoofd gestegen! Neem inderdaad eens een lange sabbat!’ Maar ik ben al met

pensioen sinds de Geest me op mijn 17e greep. Of misschien denk je: 'Stef, wordt jij niet een beetje te Joods!' Wat is daar mis mee dan?

Zo is in elk geval Israël de klok op Gods kalender? Als wij de schepping nemen van voor 4000 v.Chr., zijn wij er dan, gelet op alle tekenen, nu heel dichtbij?

Shabat shalom, chevareim. Ha'Maschiach bo.